

Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi

Tre Pedagogers syn på
samarbetsövningar i bild!

Marianne Edman
December 2010

Examensarbete 15hp pedagogik C

Lärarprogrammet
Examinator: Maud Söderlund
Handledare: Inga-Lill Stefansson

SAMMANFATTNING:

I årtusenden har bilder varit av stor betydelse för människor. Genom bilderna kan vi kommunicera med varandra. På förskolan uppstår ibland kommunikationssvårigheter, hur ska vi lösa dessa situationer? Mitt syfte med denna studie är att ta reda på vad pedagogerna anser om ämnet bild, och mina samarbetsövningar i bild? Kan man använda dessa samarbetsövningar i ett kommunikation syfte. För att ta reda på detta använder jag mig av litteratur angående bild och bildens användning. Utifrån litteraturen jag hittat skapade jag egna samarbetsövningar . Samarbetsövningarna utfördes sedan av tre pedagoger på en förskola. En ostrukturerad intervju gjordes sedan individuellt med pedagogerna för att få deras åsikter om mina övningar och om ämnet bild. Sedan sammanfattades resultatet och en diskussion gjordes över det jag kommit fram till.

NYCKELORD: Bild, Bildterapi, Kommunikation, Samspel, Skapande

Innehåll

1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	2
Pedagogens roll i barns skapande	2
1.2 LITTERATURGENOMGÅNG	3
Empati	3
Kreativitet.....	4
Skapa tillsammans	4
Bildterapi.....	5
Gruppering	5
Frågeställningar	6
2 METOD.....	7
2.1 Urval.....	7
2.2 Datainsamlingsmetoder	8
2.3 Procedur	9
2.4 Analysmetoder	9
3 RESULTAT	10
Hur ser pedagogerna på mina bildövningar?.....	10
Vad kan bild användas till i förskolan?.....	10
Kommunicerar barnen genom bildövningarna?.....	11
4 DISKUSSION	12
Metod diskussion	12
Resultat diskussion.....	12
Hur ser pedagogerna på mina bildövningar?.....	13
Vad kan bild användas till i förskolan?.....	13
Kan bilden vara ett hjälpmedel till kommunikationen?	14
Slutsats	15
Trovärdighet.....	15
Efterforskning	16
REFERENSER.....	17
BILAGA 1	18
BILAGA 2.....	18
BILAGA 3.....	20
BILAGA 4.....	21
BILAGA 5.....	22
BILAGA 6.....	23
BILAGA 7.....	24
BILAGA 8.....	25
BILAGA 9.....	2526

1 INLEDNING

”Det bor en mörk natt i en blå färg och dagens solsken i det gula.” (Hansson 1994)

Jag är intresserad av ämnet bild och bildens funktion. Jag anser att bild har många funktioner och kan riktas till många ämnen. Under min treåriga utbildning till lärare inom förskolan, fastnade jag för ämnet bild. Skapandet har gett mig insikt i att även om vi är en stor grupp människor som inte känner varandra, så kan vi genom att skapa något gemensamt, komma varandra närmre och starta en kommunikation. Att skapa tillsammans anser jag ger oss glädje, bra kommunikation och väcker vår fantasi och kreativitet, det är ett viktigt ämne att belysa eftersom en del förskolor inte ser bildens funktion och dess fulla potential. Att ge barnen lärdom genom att använda enkla medel, som alla förstår och alla kan ta del av är för mig ett bra och effektivt sätt att förmedla budskap till barnen.

Kommunikationssvårigheter mellan barnen är något jag uppmärksammat under min verksamhetsförlagda utbildning. Jag anser att vi skall hjälpa barnen att bygga upp en bra kommunikation redan på förskolan, ge barnen en bra grund att stå på och en mer insynsrik uppfattning av andra människor. Enligt skolverkets Lpfö 98, så skall förskolan byggas på en demokratisk grund, en del av den grunden bygger på att vi pedagoger skall lära barnen att de skall visa omsorg och respekt för varandra. Lpfö98 säger att

”Förskolan skall ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap, så att solidaritet och tolerans tidigt grundläggs. Förskolan skall uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten skall präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling. Inget barn skall i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. Verksamheten skall syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadsätt. Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra skall stödjas. Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund.” (skolverket Lpfö98 s 5)

Jag vill med denna studie se vad pedagogerna anser om ämnet bild och om mina samarbetsövningar i bild. Får de barnen att kommunicera med varandra och skapa en gemenskap? Är bild ett ämne som kan användas i kommunikation syfte? Enligt Granberg (2001), så har ämnet bild en viktig betydelse i barns utveckling. Det främjar kommunikationen, barnets koncentration och tålamod testas samt frambringa lycka. Barnen tränar också upp sin förmåga att iaktta och härma. Genom att låta barnen uttrycka sig i olika material och på olika vis främjar barnens lärande och förståelse, skapar gemenskap och kommunikationsmöjligheter för barnens utvecklings förmåga. (Lpfö 98)

1.1 BAKGRUND

Bakgrunden handlar om bildens betydelse genom årtusenden, människors behov för att uttrycka sig konstnärligt och framförallt pedagogernas roll i barns skapande. Jag inleder med ett stycke om bildens historia. Vad bilden har betytt för människor genom åren och vad bilden fortfarande betyder. Vidare följer pedagogernas betydelse och roll i barns utveckling.

Människor har använt sig av bilder i tusentals år, redan på grottmänniskornas tid använde man bilder. I de underjordiska grotterna i Frankrike och Spanien har man funnit bilder på djur som människorna jagade, detta var ett sätt att kommunicera med de efterlevande. Långt senare kom bilderna även till Sverige, där man har hittat symboler på klippor i Bohuslän. Bilder har funnits i människans liv sedan urminnes tider. Vi har använt dem som ett uttrycksmedel där vi förmedlar våra tankar och känslor till andra människor. Alla har vi bildspråket gemensamt, även om vi inte kan varandras språk så kan vi samtala genom bilderna. (Luterkort, 1999) Bilden är en viktig del i vårt liv, gammal som ung kommer vi dagligen i kontakt med bilder till exempel via media, dator, böcker med mera. Från de att vi vaknar på morgonen till dess att vi lägger oss på kvällen, får vi ett ständigt genomflöde av bilder och synintryck. Vi använder bilder när vi vill förstärka känslor t.ex. när vi skickar sms, mail och vill visa att vi är glad förstärker vi detta med en smiley bild. (Frid 2008).

Pedagogens roll i barns skapande

Enligt forskaren Székely (Änggård, 2006), ser inte barn sina teckningar som meningslösa övningar, utan det finns en grund till varför slutresultat blir som det blir. Så länge barnen får en riktlinje och frihet att forma deras egen fantasi så finns det ingen gräns för vad barnet kan åstadkomma. Änggård (2006), ställer sig frågan: Behöver en pedagog styra barngruppen? Barnen behöver pedagogerna för att hjälpa dem med deras sociala relationer till andra barn samt utveckla, så väl taktiker som symboler. De behöver iscensättas i rätt riktning för att sen själva, spinna vidare på idéer och förslag. Eftersom barn utesluter varandra bör pedagogerna finnas där som stöd och hjälp. Änggård (2006), menar att vissa barn inte skulle rita överhuvudtaget om de inte hade någon som vägledde dem. Vissa barn kanske inte tycker om att rita eller måla och då kan man med hjälp av regelbundna bildaktiviteter, få barnen att fatta tycke för bilden.

Inför en kreativ och skapande aktivitet krävs noga planering och förberedelse. Planering är nyckeln för att göra det så bra som möjligt för barnen men pedagoger bör också vara flexibla och kunna ändra sin planering utifall något förändras i verksamheten. Små barn har ofta inte tålamod att vänta inför en övning, därför är det bra att allt är förberett inför att barnen ska börja skapa. Gruppens storlek har en stor betydelse. Att välja en liten grupp i en trång lokal, är bättre än en stor, eftersom man kan undervika onödiga konflikter. (Granberg 2001)

Enligt Lpfö 98 (skolverket), ska barnens "behov och intressen" sättas som grund för den pedagogiska verksamheten. Pedagogerna ska skapa en miljö som möjliggör barns utveckling i skapande och formande i olika material och med olika verktyg. Lärande ska grundas i en social gemenskap där barnen utvecklas och lär med hjälp av pedagogerna, men också av varandra.

Lövgren (2001), anser att barn som ställs inför en problemlösning skall i första hand ta hjälp av varandra. Pedagogernas uppgift är först och främst att uppmuntra och stödja barnen och

barnens egna beslut men även finnas till hands vid behov av vägledning och utveckling. Enligt Granberg (2001), kommunicerar barn när de målar och ritar. De bygger upp en värld där de beskriver och förklarar vad de målar, på så sätt bjuder de in varandra till diskussion och kommunikationen leder till ett samspel mellan barnen med utbytes möjligheter av olika erfarenheter.

”Synen på skapande aktiviteter har förändras genom åren. Från att ha betraktas som tidsfördriv sågs kreativ verksamhet under 50- och 60-talet som uttryck för känslor och under 70-talet enbart som ett kommunikationsmedel” (Granberg 2001)

1.2 LITTERATURGENOMGÅNG

I detta stycke beskrivs bildens olika användningsområden. Bildens betydelse för att utveckla motoriken, uttrycka känslor och ett sätt för barn att upptäcka nya saker. Här beskrivs användningsområdena empati, samspel och kreativitet. Jag framhåller även bildterapi och gruppering och avslutar med en frågeställning.

Empati

Enligt Braxell (2010), är det kreativiteten som gör att barnen känner empati för den verkliga världen. Vid skapandet av en fågelbebis får barnen känslor för den lilla fågeln, de skiljer inte på verklighet och fantasi. Vid skapandet blir fågeln levande i barnens ögon, barnen funderar över vad den lilla fågeln behöver för att överleva. Enligt Braxell (2010), ska vi framhäva kreativiteten så barnen ska kunna omfamna sin miljö och syn på olika aspekter i livet. Om barnet saknar ”empati” är det ett bra sätt att hjälpa barnet genom olika gemensamma aktiviteter, där barnen kan uttrycka sig inom skapandet. ”Kanske får vi på så sätt också en tillgång till etik och solidaritet steget dit från empati är inte så långt”. (Braxell 2010 s85) Granberg (2001), anser att bildaktiviteter har en stor betydelse i barns liv. Det ger barnen möjlighet att uttrycka sig, visa känslor så som empati och gemenskap och öppnar upp för en bra kommunikation och samhörighet. Granberg (2001), anser också att bild i första hand ska räknas som ett kommunikationsmedel och som hon uttrycker sig *”inte dekoration”*.

”Förskolan skall lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan skall erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen skall barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.” (Skolverket Lpfö98 s.4)

Enligt Granberg (2001) är barns konst ett sätt att behandla egna upplevelser och sätt perspektiv på olika samband i deras omgivning. Ofta är barns teckningar inte så enkla att det finns en förklaring, utsidan ser enkel ut men innehållet är komplicerat och oftast inte riktad till någon specifik mottagare.

Kreativitet

Dewey (2004) hade många teorier och filosofier inom ämnet levande kunskap hans kända begrepp är att lära genom att göra och i enlighet med det ansåg han att praktiska övningar ger en stimulerande och lättförståelig inlärningsmetod, med möjlighet att utvecklas inom problemlösning och få ett mer kritiskt tänkande. Enligt honom var den teoretiska utbildningen ett inrutat inlärningsätt, som inte gav några möjligheter för individer att utforska sina kunskaper rent praktiskt.

Enligt Johansson och Samuelsson (2007), gränsar kreativiteten till fantasin. De kompletterar och uppväger varandra men har för sig inte samma betydelse, även om de båda handlar om att framhäva sig själv till nya idéer. Fantasi och kreativitet är ett sätt för barn att införa något nytt till verkligheten och tidigare erfarenheter och upptäckter. Granberg(2001), menar att alla människor går igenom olika stadium. När barn är små lär de sig olika material genom att känna och smaka på allt. Nästa stadium lär de sig förstå hur saker beter sig och hur saker är uppbyggda genom att härma olika saker och händelser. Granberg(2001), påpekar att former som barn ritar på ett papper, uppfattar barnen själva som något taget från verkligheten.

Enligt Granberg (2001), menar Tragetorn (1935) att barn utvecklas genom olika faser och olika steg inom faserna. En fas kallar Tragetorn för "*symboliska fasen*" vilket i det första steget, innebär att barnet ser upptäckter i sina slumpvis målade bilder. Det motoriska ritandet tar plötsligt en form inför barnens förvånande ögon. Barnet börjar förstå att sin egen förmåga att rita symboler. Enligt Tragetorn går barnet in i det andra steget vid ca 3 års ålder. Barnet utvecklar sina symboler med detaljer och är medveten om sin förmåga att tolka verkligheten. Från ungefär 4 års ålder utvecklar barnet en förmåga att föreställa sig bilden som ett färdigt resultat, barnet ritar utifrån en inre bild och en egen beskrivning på verklighet och barnets egna erfarenheter.

I kreativiteten växer även lärandet fram. Enligt Samuelsson (2003), är kreativiteten den viktigaste delen i lärandet. Hon menar att barn måste, redan från ett tidigt stadium, utforska sin egen kreativitet, framhäva sina egna förmågor även testa sina ramar för att se vilka förmågor barnet kan utveckla. Samuelsson påpekar starkt att barnen själv måste vilja vara kreativ och att de inte kan tvingas fram av någon annan. Glädje och frihet är en viktig del av barnens kreativa lärande.?

Skapa tillsammans

Att skapa enligt Granberg(2001), är en viktig aktivitet som vi bör lägga stor vikt på. Att skapa är bra för själen, ger oss kunskaper och nya erfarenheter. Barnen som skapar tränar sin motorik, utvecklar sina erfarenheter och använder sig av sina känslor. Barn som skapar tillsammans "utvecklar även sin empati, samtidigt som gruppkänslan och gemenskapen i barngruppen stärks"(Granberg 2001 s 27). Sampel är något, som enligt Abrahamsen(1999) är viktigt för oss människor vi har ett stort behov av att bli sedda av andra för att känna trygghet, samhörighet och få självförtroende. Det tankesätt vi får som små avgör hur vi kommer att bli som vuxna.

Barn har ett stort behov av att känna samhörighet med varandra. Enligt Änggård (2006) menar Cosaro (1997) att barn som utför skapande aktiviteter tillsammans och vid flera tillfällen, bygger upp vänskapsrelationer och förmåga att samarbeta med varandra.

Barnen som skapar, härmar gärna varandra. Om ett av två barn väljer att måla på en färdig tryckt stencil så väljer även det andra barnet en likadan stencil. Enligt Änggård (2006), menar Bachtins (1986) att bilderna barnen målar talar samma språk. När barnen skapar utifrån

samma tema bildas en samhörighet barnen emellan. Barn härmar oftast barn av samma kön, även om de sitter i en grupp med både pojkar och flickor. De vill att deras teckningar ska se likadana ut, inte bara samma former utan även samma färger och händelser. Den ena bilden blir en imitation av den andra bilden.

När barn skapar, är det den konstruktiva överrenskommelsen som bildar en grund för att barnen ska konversera med varandra inom *"bildspråket"* (Änggård 2006) Enligt Wallin (1986) anser Vea (atelieristan på Diana förskola) att man redan vid tidig ålder ska introducera skapande aktiviteter, eftersom de börjar intressera sig för att härma saker, gester, ord, ja allt de kommer i kontakt med. Imitation är ett av de bästa sätten för inläring och utveckling, framförallt när det sker självmant. Imitation sätter en grund för kommunikation och närmande inte bara fysiskt utan även psykiskt. Barnen skapar ett samspel som förstärks genom glädjen i aktiviteten och gemenskapen i att vilja vara som den andra. Vea försöker ofta ta till empatiska metoder, hon vill att barnen får en infallsvinkel i hur saker är uppbyggda, så att de lättare kan härma och att skapa verklighet i bilderna. Kommunikationen barn skapar mellan varandra i en bildaktivitet, är ett samspel från barnens sida i hur verkligheten visar sig för dem.

Enligt Änggård (2006), uppfattar hon samhörigheten i bildskapandet som den viktigaste faktor i hennes forskning. Barnens vilja att rita lika, grundar sig i att de vill visa att "jag hör ihop med dig". Hon anser också att barnen väljer utifrån sitt eget kön och möjlighet. Pojkar stänger ute flickor och vice versa.

Bildterapi

Bildterapi är en relativt så ny metod i Sverige den har funnit sen 1960 talet. Bildterapi används när orden inte räcker till. Genom att måla en bild kan man skapa en förändring i livet. Enligt Frykholm (2008), får personen som behandlas med bildterapi en bättre insikt om sig själv, andra och sin situation. Genom att måla det man har upplevt, sina känslor och sina tankar förvandlas bilderna man målar till symboler, som vi reflekterar över och sedan läker vi inombords. Damm (2002), ansåg att Rudolf Steiner grundade läkepedagogiken och med det menade han att uppfostran sågs som en komplettering för att forma normala människor och genom uppfostran, så läkte människor till en helhet.

["... i äldre tider ansågs det att uppfostran och läkandet stod i nära samband med varandra. Läkekonsten skulle återställa "mitten" mellan luciferiska och det ahrimanska, så att det goda andliga kunde utvecklas. I helandet kunde man finna jämvikten mellan det ahrimanska och det luciferiska, och människan kunde bara nå denna jämvikt genom uppfostran. Man såg också barnet som något ännu ofullständigt och i viss mån sjukt, som måste botas. (Rudolf Steiner: Läkepedagogisk kurs)(s 9)

Gruppering

Enligt Nordmark Rosen (2008), så grupperar människor in sig i grupper där man själv är med och grupper där man inte är med. Det innebär att vissa människor hamnar "utanför normen och på olika sätt marginaliseras, osynliggöras och diskrimineras. Dessa grupper kan vara flickor, troende, icke-heterosexuella, personer med funktionshinder" (Nordmark Rosen 2008 s59). Att vi gör så kan bero på att vi människor har fördomar om andra människor och vi tror oss veta hur vi ska vara och uppträda. Enligt Nordmark Rosen (2008), sorteras barnen också in i olika fack som ålder, vikt, kön, etnicitet. Enligt Nordmark Rosen (2008), är själva sorteringen grunden till konflikter. Där behövs en förändring, barnen måste få en förståelse för varandra.

När barn leker med varandra, bestäms först vem som får vara med i leken och vem som får göra vad, men när de skapar i en bildaktivitet används andra taktiker för vem som ska vara med vem. Änggård (2006), menar att forskare som undersökt bildskapande aktiviteter har kommit fram till att när barnen bestämmer vem som ska leka med vem, har kemin i de grundade relationerna stort inflytande i barnens sociala val. Barnen håller sig oftast till sitt eget kön och sin egen ålder.

Enligt Bråten (1998) anser Vygotskij (1978) att barn löser problem utefter förutsättningarna. När barn tillsammans får en vägledad uppgift, löser de den genom den gemensamma uppfattningen om problemets uppbyggnad och utefter de samspel som krävs för utförandet av uppgiften. Enligt Wallin (1986) anser Reggio Emilia att man bör stärka varje barns självförtroende och personlighet, ge barnet en möjlighet att öppna vägar till en social samvaro, där barnen inte bara får en bra kontakt med pedagogerna utan också skapar relationer gentemot barn och sin omgivning.

Frågeställningar

- Hur ser pedagoger på mina bildövningar?
- Kommuniserar barnen genom bildövningarna?
- Vad kan bild användas till i förskolan?

2 METOD

Jag har använt mig utav en kvalitativ metod, tanken var att undersöka pedagogernas funderingar och tankar kring detta ämne utan att blanda in så mycket av mina egna idéer. Kvalitativforskning handlar om att leta efter det ursprungliga och väsentliga i det man väljer att undersöka. Enligt Denscombe (2009) är kvalitativ forskning utformade ifrån att man måste vara delaktig i verkligheten och att allt inte går att förklara genom statistiska undersökningar. Jag valde att använda mig av kvalitativ metod därför att jag tycker att det är viktigt att framhäva varje individs personliga åsikt och för att få en mer pedagogisk bild av vad som sagts angående ämnet.

Först gjordes en litteraturstudie, dels för att få begrepp om bildens bakgrund och vad den kan användas till och dels för att studera vilka forskningar som gjorts inom det valda ämnet. Enligt Stukát (2005) framtar litteraturstudien en överskådlig betoning inom ämnet, man får en klarare bild och den tar fram andras synpunkter och forskning som ämnet kan reflekteras till. Stukát (2005) betonar att ens egna idéer flätas samman och styrks av andras tankar och forskning.

Jag gick vidare genom att göra ett metodval, jag ville att resultatet skulle få en beskrivande ton, därför valde jag att använda ostrukturerade intervjuer. För att möjliggöra detta gjordes bildövningar (se bilaga) utifrån den valda litteraturen. Övningarna var uppbyggda efter kommunikation och samspel, jag ville veta pedagogernas åsikter och vad de tror att man kan använda bildövningarna till, därför fick de enkla instruktioner och riktlinjer om vad de skulle tänka på. Pedagogerna valdes därför att jag ansåg att de var obekanta till mig och därför inte visste vad jag var ute efter. Jag ville att pedagogerna skulle känna sig bekväma med bildövningarna och skapa sin egen uppfattning.

Ostrukturerade intervjuer är ett sätt att framhäva den intervjuades idéer och tankar. Forskaren ger den intervjuade riktlinjer men utan att blanda sig i för mycket. Resultatet blir ett utspritt mönster som forskaren får fläta samman gemfört med enkäter som är mer lättöverskådlig och ger ett mer precis resultat (Denscombe 2009)

2.1 Urval

Förskolorna valdes utefter att de håller på mycket med bildövningar. Jag kontaktade två förskolor, tyvärr drog en sig ur på grund av tidsbrist och det resulterade i att antalet pedagoger reducerades till tre stycken, en grundskolelärare, en förskolelärare och en barnskötare. För att undersöka min frågeställning vad det viktigt att pedagogerna valde ut vilka barn som skulle arbeta ihop med vilka barn. Sammanlagt valdes åtta barn ut, fyra flickor och fyra pojkar.

”Så här i efterhand skulle vi ha tänkt på hur vi kombinerade ihop barnen. Vi tog barn som redan var tajta, pojke med pojke och flicka med flicka. Det hade varit ett bra tillfälle att hjälpa barnen som vanligtvis inte leker med varandra, att öppna en kommunikation. Eftersom de bara hade en övning att fokusera på och måste så säga, hjälpa varandra för att uppfylla kraven, tror jag att barnen genom bildövningarna kunnat komma varandra närmare”. (pedagog1)

Pedagogerna valde ut barnen som var fyra och fem år, eftersom barn i den åldern har ett större kontaktbehov gentemot yngre barn. Framförallt har de en mer utvecklad motorik som passar sig bättre till de tilltänkta övningarna. Enligt Granberg (2001) menar Tragetorn (1935) att barn utvecklas genom olika faser och olika steg inom faserna. En fas kallar Tragetorn för "*symboliska fasen*" vilket i det första steget, innebär att barnet ser upptäckter i sina slumpvis målade bilder. Det motoriska ritandet tar plötsligt en form inför barnens förvånande ögon. Barnet börjar förstå att sin egen förmåga att rita symboler. Enligt Tragetorn går barnet in i det andra steget vid ca 3års ålder. Barnet utvecklar sina symboler med detaljer och är medveten om sin förmåga att tolka verkligheten. Från ungefär 4års ålder utvecklar barnet en förmåga att föreställa sig bilden som ett färdigt resultat, barnet ritat utifrån en inre bild och en egen beskrivning på verklighet och barnets egna erfarenheter.

Sedan kontaktades föräldrarna. Jag sammansatte ett informationsblad till föräldrarna, jag utgick ifrån individskyddslagen som är uppdelad i fyra forskningsetniska principer, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjande kravet (vetenskapsrådet 2002). Informationsbladet innefattade vad studien gick ut på, vilka övningar barnen skulle vara delaktiga i, att det är frivilligt att delta i undersökningen och att alla har rätt att avbryta projektet när som helst utan någon negativ påverkan. Föräldrarna fick också klara instruktionen på vad detta innebar för barnet exempelvis, att de inte skulle filmas eller fotas utan pedagogerna skulle iaktta barnens respons och resonemang samt uppskatta deras engagemang och entusiasm kring övningarna. Där stod det också att de deltagande i denna studie inte skall kunna identifieras genom att titta på undersökningen eftersom inga namn kommer att finnas med i studien och att all information enbart används i forskningssyfte och kommer inte att föras vidare eller användas i annat sammanhang. Bladet avslutades med en underskrift om ett medgivande, där vårdnadshavarna själv tog ställning till om deras barn får vara med i studien eller inte.

2.2 Datainsamlingsmetoder

Som datainsamlingsmetod användes intervjuer. Intervjuerna gjordes enskilt med de tre pedagogerna. Jag förberedde ett frågeformulär (se bilaga), där jag tog upp litteraturen och min huvudsakliga frågeställning. Jag anpassade följdfrågor genom att lyssna på de intervjuade och försökte leda samtalet så att jag skulle få ut så mycket information som möjligt. Jag fokuserade på den intervjuades tankar och funderingar samt letade efter engagemang och glädje att få jobba utefter bildövningar.

Åtta barn ingick i varje övning, barnen var mellan fyra och fem år, övningarna gjordes vid fem tillfällen. Pedagogerna utförde övningarna var för sig, tillsammans med barnen. Pedagogerna observerade barnen under övningarna och förde anteckningar över barnens kommunikation. På grund av tidsbrist och sjukdomar så utfördes bara tre av sju övningar. Pedagogerna fick 4-5veckor på sig att utföra bildövningarna efter den tiden bokade jag tillsammans med pedagogerna en tid för intervju. Intervjuerna tog olika lång tid, ungefärligt mellan 25-45min, vissa hade jättemycket att säga och vissa var inte lika engagerad och entusiastiska.

2.3 Procedur

Ett övningshäfte delades ut till pedagogerna, som skulle genomföras med barnen. Övningshäftet innehöll förklaringar och uppbyggnaden till övningarna. Pedagogerna fick själva välja vilka övningar de ville genomföra, i mån om tid och resurser. De fick instruktioner om att övningarna skulle göras med en pedagog i taget för att kunna ge personliga intervjuer från egna grunder. Pedagogerna vad de skulle observera under övningarna inför intervjuerna.

Det finns olika typer av intervjuer, jag valde att använda mig av ostrukturerade, personliga intervjuer för att få en human inblick i observationerna som utfördes av pedagogerna. Ostrukturerade intervjuer innebär att jag förberett ett frågeformulär med stolpar och grundfrågor utefter det fick pedagogerna svara fritt och för att få ut ett givande svar lade jag till följdfrågor. Intervjuerna bandades med hjälp av en mobiltelefon. Jag ansåg att den tekniken var bäst i mitt fall. Jag ville få med pauser och tonfall och få en direkt kontakt med pedagogerna, så att jag senare kunde binda samman responsen från de olika intervjuerna. När jag samlat ihop intervjuerna, skrev jag av dem i sin helhet, så att jag fick med skratt, pauser betoningar osv. Sedan behandlade jag de olika svaren till en mer överskådlig och lättavläst resultat. Jag lyfte fram det som jag ansåg ha betydande form. Enligt Denscombe (2009) ger personliga intervjuer en möjlighet att läsa informatörens uppriktighet. Forskaren får möjlighet till detaljer och riklig information genom följdfrågor och möjligheter för informatören att svara fritt.

2.4 Analysmetoder

För en mer djupgående undersökning, jämförde jag intervjusvaren mot litteraturen. Fastställde resonemang och klargjorde upplysningar. Jag ställde intervjusvaren mot varandra, för att få en mer översiktlig insyn på de ostrukturerade svaren. Olika resonemang togs fram för att skapa en helhet och för att läsaren lättare ska få återkopplingar till själva observationerna.

När intervjuerna var gjorda skrevs de ner i sin helhet. Sedan behandlades de olika svaren till en mer överskådlig och lättavläst resultat. Jag bearbetade intervjusvaren efter min frågeställning för att slutligen analysera och fastställa resultatet.

Enligt Stukát (2005) kan ibland intervjuer innebära ett fastställande av ett antagande eller information för att gå vidare med sin forskning.

3 RESULTAT

I det här stycket redovisar jag det resultat jag fått fram av intervjuerna. Jag valde att lägga upp min redovisa efter frågeställningen, så att jag kunde påvisa de olika resultaten jag fått fram. För att styrka resultatet har jag lagt in citat ifrån pedagogerna.

Hur ser pedagoger på mina bildövningar?

Pedagogerna själva ansåg att övningarna var lätta, roliga och intressanta att genomföra” det tog inte lång tid att förbereda övningarna, och det ser vi som positivt eftersom tiden är så knapp i verksamheten”(pedagog 2) . Alla övningarna var populära att utföra, men ”*Måla en saga*” upplevdes som den populäraste bland barnen, de ville aldrig sluta med aktiviteten. Pedagogerna upplevde att barnen samarbetade mycket bra under övningarna, dessutom tyckte barnen att de var roliga. Pedagogerna var alla eniga om att ju fler övningar som utfördes desto bättre samarbete blev det mellan barnen.

Barnen hjälpte varandra att hålla på färg, och deltog i varandras bilder speciellt när det gällde ”*Måla en saga*”, där barnen skulle måla något ur sagan. Pedagogerna fick en insynsfull upplevelse genom att använda dessa övningar. De insåg att man kan använda bild på flera olika sätt och ska fortsätta med dessa övningar till våren.

”Till våren ska vi fortsätta med de övningar vi inte hunnit med, men då ska vi blanda barn gruppen annorlunda än vi gjort nu. Det ska bli intressant att se när vi blandar pojkar och flickor hur gruppen beter sig då. Eftersom pojkarna inte har varit eniga under övningarna vill vi se om det blir någon förändring om vi blandar pojkar och flickor”(pedagog 2010)

Övningarna verkade vara bra till samarbete. Pedagogerna ansåg att samspelet mellan barnen var givande samt att alla fick vara delaktiga i aktiviteterna, alla bidrog med sin roll och ingen stöttes bort. Barnen visade ett stort intresse och engagemang i övningarna och en villighet att lära sig mera.

Vad kan bild användas till i förskolan?

I det stora hela ansåg pedagogerna att det fanns bild i förskolan för att barnen visar intresse för bild, de gillar att använda sig av färg och form. Två av pedagogerna ansåg att man kan använda bild som ett hjälpmedel till språket, ”speciellt för de små barnen som förstår språket men saknar orden. Genom bilderna kan de uttrycka sig trots att de saknar ord, de behöver bara peka på symbolen för ordet så förstår vi dem”(Pedagog 1) . Pedagogerna hade olika åsikter om bildens användning någon ansåg att det var bra för kommunikationen, någon annan ansåg att det var ett hjälpmedel när man tränar matematik eller när man experimenterar med något. Ämnet bild ansågs som ett viktigt ämne i förskolan speciellt för språket men också för koncentrationen och motoriken. Dessutom följer pedagogerna läroplanen där det står att barnen skall få uttrycka sig genom att skapa på olika vis.

Pedagogerna anser att bild i förskolan är ett viktigt ämne, dels för barnens utveckling och dels för att skapa, en glädjande aktivitet som bidrar till ett samspel emellan barnen.

Kommunicerar barnen genom bildövningarna?

Pedagogerna ansåg att barnens kommunikation och relation fungerade mycket bra under övningarna. ”Alla barn fick synas och höras. Barnen visade engagemang och glädje över att gemensamt skapa och fantisera” (Pedagog 2). Barnen diskuterade under geometriövningen vad det var för former ” Det var väldiga diskussioner över formerna så här kunde diskussionen pågå, de här är mina, men jag vill också ha, okej då du får en. Barnen byggde tillsammans. Efter en stund kom, men jag behöver den också, okej då. Mycket resonemang gjordes även över hur de byggde, till exempel om de fick till ett torn och om det blev högt, och vad de byggde”.(pedagog 1).

Pedagogerna delade upp grupperna i flickor och pojkar. De upplevde att flickorna var eniga och kom fram till samma beslut om vad teckningarna föreställde, medans pojkarna var mer demokratiska och uppfinningsrika, de hade olika åsikter om vad bilderna föreställde och hur de skulle utföra uppgiften, men efter en stunds diskuterande kunde de enas om ett beslut. Under övningarna upptäckte de att två av barnen hade stärkt sitt självförtroende och börjat ta för sig mera. . Pedagogerna ansåg att dessa övningar kunde vara ett kommunikations verktyg på längre sikt.” För när de löser problem måste de kommunicera med varandra”(pedagog 1). Enligt Pedagogerna kunde man tydligt se vilka barn som tog en ledande roll i gruppen. Pedagogerna ansåg att barnens inställning var positiv och att de ville fortsätta och vidareutveckla sina konster.

4 DISKUSSION

I diskussionsavsnittet utgår jag ifrån det jag funnit i resultatet. Jag vill än en gång framhäva min frågeställning och vikten i vad pedagogerna ansåg. Här sammanställer jag litteraturen och resultatet med mina egna åsikter och slutsatser.

Metod diskussion:

Jag anser att den kvalitativa metoden var rätt val. Jag vet att mina övningar bygger på samarbete och kommunikation, men jag ville få fram pedagogernas åsikter om mina övningar, ser de samma sak som jag? Är övningarna användbara för samarbete och kommunikation? eller ser pedagogerna andra förutsättningar med dessa övningar?

Enligt Stukát (2007) är det många som anser att det är svårt att få fram ett resultat genom en kvalitativ metod. Resultatet analyseras och tolkas av skribenten och kan därför variera på många olika vis. I jämförelse med en kvantitativ metod där resultatet är lättavläst och statistiskt bevisat men kan dock bara ligga ytligt i frågor och inte visa en mer djupgående undersökning.

Jag anser att litteratur studie var en viktig del i konstruerandet av övningarna och var ett bra val att göra litteraturen före övningarna. Det fick mig att inse hur man använder bild idag och hur det har använts längre tillbaka i tiden. På så vis visste jag hur jag skulle bygga upp mina övningar. Enligt Denscombe (2009) är en litteraturöversikt en viktig del i observationer, att ta vara på litteraturen för att välja vilka aspekter som man bör belysa och vad forskningens centrum bör ligga.

Efter övningarna gjordes en ostrukturerad intervju, det var insynsfullt att få ut så mycket information som möjligt om bilden och övningarna. Jag ansåg att det var det bästa sättet för mig att få fram personliga resonemang och uttalanden. Enligt Stukát (2007) ger ostrukturerade intervjuer ett mer ingående resultat och en öppen diskussion med känslor och uttryck. Det var synd att en förskola drog sig ur ganska så sent i undersökningen, med två förskolor hade jag haft sex stycken pedagoger som hade använt sig av mina övningar. På så vis hade jag fått fram fler åsikter om bildens användning och av mina övningar, samt kunnat sätta förskolorna mot varandra.

Det positiva med att använda en mobiltelefon var att man kunde koncentrera sig på den person man intervjuade, den intervjuade fick känna sig bekväm och samtalet blev mer avslappnat, gemfört med om man skulle sitta och anteckna vad som sagts, personlig information går tillmiste eftersom man bara skriver ner det väsentliga. Det negativa med mobiltelefon var att man inte hörde alla ord som sades vid redigeringen, det hade förmodligen varit bättre att använda en bandspelare.

Resultat diskussion

Efter analyseringen av resultat avsnittet har jag kommit fram till att bild kan användas som hjälp vid uppbyggnad och förstärkning av relationer, samt att bild övningar ger en bra grund

för barn att utvecklas individuellt och bygger även självförtroende då barnen uppmuntras och glädjas åt sina bedrifter.

Jag anser att tiden var mitt största hinder, under en större utsträckning hade jag fått fram mera resultat och kunna utföra en bättre studie.

Enligt Granberg (2001) är det viktigt att pedagogerna observerar och iakttar barn i deras skapande. Pedagogerna bör finnas där, stötta och hjälpa vid komplikationer, vägleda vid förvirring och veta när man ska vara i bakgrunden för att låta barnet skapa och utforska på egen hand. Enligt Braxell (2010) är det viktigt som pedagog att styra barnen när de själva behöver det och att bara finnas där när de vill styra själva. Braxell anser att barnen genom bra vägledning själva kan uppfatta vägar och utforska hinder, hon menar att ibland kan det vara bra att bara observera barnen, låta de komma fram till egna slutsatser och beslut.

Hur ser pedagoger på mina bildövningar?

Studien visar att pedagogerna ansåg att mina bildövningar var uppiggande och nytänkande, de hade stor användning för bildövningarna och ville fortsätta använda dem på sikt för att eventuellt se en effekt. Enligt Granberg (2001) är barns konst ett sätt att behandla egna upplevelser och sätta perspektiv på olika samband i deras omgivning. Ofta är barns teckningar inte så enkla att det finns en förklaring, utsidan ser enkel ut men innehållet är komplicerat och oftast inte riktad till någon specifik mottagare. Jag anser att bild är ett bortglömt ämne som borde lyftas fram och användas fullt ut. Bildövningar bidrar till utveckling och enligt Lpfö 98 ska pedagogerna skapa förutsättningar för barnen att skapa i olika material, vilket är ett sätt för barns utveckling.

Förändringen som skedde i gruppen var minimal enligt pedagogerna, vilket de ansåg berodde på tidsbrist. Jag anser att på grund av tidsbrist hinner inge nytt band formas mellan barnen, det är väldigt ont om tid att utföra denna studie och jag anser att det krävs en längre tids användning av samarbetsövningarna för att se någon effekt. De förändringar som skedde, enligt pedagogerna var att två av barnen tog för sig lite mera och de andra var villiga att släppa fram dem samt att barnen samarbetade allt bättre ju fler övningar de gjorde. Enligt Granberg (2001) bygger barn som skapar tillsammans upp en gemenskap i gruppen och banden mellan barnen stärks.

Vad kan bild användas till i förskolan?

”Synen på skapande aktiviteter har förändras genom åren. Från att ha betraktas som tidsfördriv sågs kreativ verksamhet under 50- och 60-talet som uttryck för känslor och under 70-talet enbart som ett kommunikationsmedel” (Granberg 2001)

Enligt pedagogerna var övningarna en insikt i vad bild kan användas till. Innan övningarna såg pedagogerna bild som en aktivitet som oftast bestod av osammanhängande klotter och still bilder. Jag anser att ett flertal pedagoger i förskolan inte inser att ämnet bild kan användas på många olika vis, för dem är bild ett intresse och ett behov som barnen har. Det står i lpfö98 att barnen skall skapa i förskolan. Pedagog 1 menar att hon nu, efter övningarna insett att bild kan användas på många olika vis, vilket hon tidigare inte tänkt på. ”De här övningarna som vi gjort har fått upp ögonen på oss. Bild går att använda på så många sätt. Vi har nog varit mer enformiga och använt oss av en mer individuell form, inte alls i samarbetsform. Vi fick upp ögonen med de här övningarna” (Pedagog 1) Enligt Bråten (1998) finns den främsta möjligheten att skapa och förnya relationen inom konstens värld. Han menar att konst kan få barnen att öppna upp ett nytt tankesätt, skapa självsäkerhet och framförallt bygga relationer utifrån glädje, till gemenskap och aktivitet.

Efter att pedagogerna utfört övningarna insåg de att, bild är en jättebra gruppaktivitet inte bara en individuell och självständig utan kan öppna upp till ett samspel mellan barnen, om de bara får vägledning. Granberg (2001) anser att barn inte ritar för att få ett utfall, utan att det är själva förloppet i ritandet som är det väsentliga, med det menar Granberg att barnen lär sig i skapandet, de utvecklas och testar nya saker, de tillför gamla erfarenheter och består nya. Enligt Wallin (1986) är det viktigt att uppmuntra barns relationer till varandra. Ett sätt att nå detta är att låta skapandet användas som en mellanhand för att starta barnens kommunikation. Wallin anser att skapande aktiviteter är ett givande sätt för barnen att komma närmare varandra eller starta en vänskaps relation. ”Att växa i närhet” (Wallin 1986) Jag anser att bild är ett bra och enkelt sätt att uttrycka och utveckla sig, bilden är även (vid rätt omständigheter eller vägledning) ett bra sätt att starta och fördjupa relationer. Enligt Abrahamsen (1999) är barns samspel viktigt för att utvecklas. I skapande övningar tar barnet lärdom av sin omgivning och kan utvidga sina vyer gentemot samspel och kommunikation.

Kan bilden vara ett hjälpmedel till kommunikation?

Enligt Samuelsson (2008), menar Mauritzson och Säljö (2001), att kommunikationen har en stor betydelse för att barn ska få en förståelse för andra barn, en förståelse för hur de själva tillsammans med andra barn kan lösa problem, även om inte alla barn är delaktiga så är kommunikationen densamma. Under övningarna kommunicerade barnen mycket med varandra pedagogerna anser att det var för att barnen hade ett problem som skulle lösas och att de skulle lösa problemet tillsammans. Jag anser att om barnen skall starta en kommunikation bör de ha en gemensam uppgift, barnen får då upp ögonen för varandra de startar en kommunikation och gör det osynliga synligt.

För att detta ska ske sätts barnen in i en speciell situation. Enligt Bråten (1998) menar Vygotskij (1978) att barns sociala samspel gentemot sin omgivning och de relationer barnen skapar som utgör en grund för individuell utveckling.

Enligt Granberg (2001) visar barnen vad som händer när de skapar, bilderna blir levande med hjälp av barnens ljudimitationer Enligt Pedagogerna (2010) var pojkarna väldigt uppfinningsrika, speciellt under geometri övningen. Pojkarna kom på att man kunde bygga allt möjligt med de geometriska formarna, medans flickorna hade färre idéer och var mer enkelspåriga. Pedagogerna ansåg att flickornas samarbete fungerade utmärkt genom alla övningarna, medans pojkarna hade olika viljor och var mer demokratiska. Enligt Granberg

(2001) samtalar barn medans de skapar. Barnen bjuder in till diskussioner med både vuxna och andra barn. Barnens samtal är ofta väldigt innehållsrika, de beskriver bildens funktion, vad som händer och vad än barnet uppfattar. Granberg anser att pedagogernas uppgift är att uppmuntra barnen och ge barnen en försäkran på deras arbete, så att barnen inspireras till att fortsätta sitt arbete och så att barnet känner samhörighet. Jag anser, utefter vad jag kommit fram till i min forskning, att kommunikationen stärks genom bildövningar och att barnens samspel och gemenskap öppnas upp.

Slutsats

Mitt syfte med denna studie var att ta reda på vad pedagogerna ansåg om ämnet bild och mina samarbetsövningar i bild? Kan man använda övningarna i kommunikation syfte? Enligt pedagogerna var syftet med bild i förskolan först och främst barnens intresse, sen kommer språket och Lpfö 98 säger att pedagogerna skall låta barnen uttrycka sig på olika vis i förskolan. Efter att ha gjort övningarna har pedagogerna fått en ändrad inställning till ämnet bild och dess funktion. Pedagogerna har nu insett att barnen samarbetar bra genom övningarna, de hjälper varandra och för en dialog genom det gemensamma problemet, och de har väldigt roligt tillsammans när de utför övningarna.

Tidigare har pedagogerna sett bild som en enskild aktivitet med små möjligheter men nu inser de att man kan använda ämnet bild till mycket mera. Enligt pedagogerna och litteraturen är bildövningar bra för samarbetet. Genom ett gemensamt problem och en glädjande aktivitet startar barnen en kommunikation, så på längre sikt ansåg pedagogerna att dessa övningar skulle fungera i kommunikationssyfte. Studien är för kort för att dra några slutsatser om bildövningarna verkligen är bra i kommunikationssyfte.

Bildsamarbetsövningar i förebyggande syfte mot mobbning är ett ämne som är så gott som outforskat, kanske kan jag med hjälp av dessa övningar i framtiden förebygga mobbningen redan på förskolan.

Trovärdigheten

Kanske skulle denna undersökning varit mer trovärdig om jag hade använt mig av fler förskolor och fler pedagoger, eftersom pedagogerna hade samma åsikter inom många av frågorna. Detta anser jag kan bero på att de jobbar tillsammans och de har samma inställning till bild.

En positiv sak var att barnen kände pedagogerna, vilket jag anser resulterade i att barnen kände sig trygga i situationen eftersom de gör bildövningar nästan dagligen i verksamheten. Tiden för att utföra denna studie har varit för kort för att se en effekt och fastställa ett trovärdigt och hållbart resultat. De intressanta är dock att pedagogernas intresse för bild växte och deras respons om att fortsätta verksamheten på det spåret var enormt givande.

Efterforskning

Detta är ett utforskat ämne som jag är intresserad av och skulle vilja forska vidare i, jag vill se om det sker någon förändring i gruppen genom mina övningar, men det är en senare forskning som kräver mycket tid och en etnisk prövning (vetenskapsrådet 2002). Det skulle vara intressant att själv få studera barnen och göra ett för och efter test i barngruppen, för att se om något har förändrats. Detta skulle pågå under lång tid. Gruppen som jag skulle sätta ihop skulle bestå av barn som inte leker tillsammans annars, eller varför inte sätta ihop kille och tjej eftersom denna undersökning visade att tjejerna var mer eniga i skapandet än pojkarna som var mer demokratiska. Hur blir det då om man sätter ihop pojke och flicka? Förhoppningsvis kan dessa övningar leda till att hela barngruppen stärks. Barnen kommer närmre varandra och får en bättre relation.

REFERENSER

- Abrahamsen Gerd(1999) *Det nödvändiga samspelet* studentlitteratur Lund
- Braxell Stina (2010) *Skapande barn* Lärarförbundet Stockholm
- Berg- Frykholm Annika (2008) *Självbilder att komma vidare genom skapande* Bergsäker Uppsala
- Bråten Ivar (1998) *Vygotskij och pedagogiken* Studentlitteratur, Lund
- Damm Eve-Lis (2002) *Att måla med barn i behov av själslig vård* Telleby Järna
- Denscombe Martyn (2009), *Foskningshandboken*, Studentlitteratur AB, Lund
- Dewey John (2004), *Individ, skola, samhälle: Utbildningsfilosofiska texter*, Natur & kultur
- Frid Johan, Nilsson Karl-Johan(2008)*Intro skapa bild, färg och form* Ditacta Slovenien
- Granberg Ann(2001) *Småbarns bild och formskapande* Liber Falköping
- Hansson Sigrid (1994) *Ordets bild och bildens bild* Sörmlands Grafiska AB
- Johansson Eva, Pramling Samuelsson Ingrid (2007) ”Att lära är nästan som att leka” Stockholm
- Karlsson Sten Gösta, Staffan lövgren(2001)*Bilder i skolan* Studentlitteratur Lund
- Lutherkort Barbro (1999) *Barn i bildterapi*
- Stukát Staffan (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* Studentlitteratur Poland
- Wallin Karin (1986) *Om ögat fick makt* Bohuslänningens Boktryckeri AB, Uddevalla
- Änggård Eva (2006) *Barn skapar bilder i förskolan* Studentlitteratur Denmark
- Skolverket: <http://www.skolverket.se/sb/d/155>, (Hämtat 2010-11-11)

BILAGA 1

Rita som din kompis

Ålder:4-5

Gruppövning: Två och två

Material:

*A4 Papper

*Kritor

Förberedelser:

Plocka fram papper och pennor. Berätta för barnen att de ska rita med kritor och att de ska rita på samma papper.

Genomförande:

Ta fram ett A4 papper (pappret ska ligga vågrätt), rita ett lodrätt streck på pappret som ska gå från den ena kanten till den andra . Berätta för barnen att de ska dela på pappret och rita på var sin sida om strecket . Be ett av barnen att rita något på sin sida av pappret, och tala nu om för det andra barnet att det ska rita likadant. Nu ska de göra tvärtom, barnet som härnade det andra barnet ska nu få bestämma motiv.

Efteråt:

Bilderna sätts upp på väggen.

Övningen går ut på att barnen skall känna en samhörighet genom att rita lika.

BILAGA 2

Måla en saga

Ålder:4-5år
Gruppövning

Material:

- *A4 papper
- *Vattenfärger
- *Blyerts

Förberedelse:

Samla ihop barnen. Ta fram papper och penna. Börja berätta en saga t ex det var en gång en groda som inte hade något att göra. Låt barnen komma på fortsättningen på sagan tillsammans, kör de fast så får du hjälpa dem på traven t.ex. han träffade på ekorren som skulle gå och fiska vad hände när de fiskade? anteckna sagan de berättar.

Genomförande:

När sagan är klar talar du om för barnen att nu ska ni måla bilder till er saga. Be barnen komma överens om vem som målar vad i sagan, och vill de måla samma motiv gör det inget. Om barnen glömmer vad de hittat på i sagan, så läs en bit ur anteckningarna.

Efteråt:

Sätt upp bilderna på väggen. Berätta sagan för barnen på samlingen .

Övningen går ut på att barnen skall kommunicera med varandra och kunna vara demokratiska.

BILAGA 3

Bygg ett Berg i play doo

Ålder:4-5År
Gruppövning

Material:

*Play-doo

*Redskap till play- doo, t ex vitlökspress, smörkniv mm,

Förberedelse:

Ta fram leran, verktygen och samla barnen.

Genomförande:

Berätta för barnen att de ska bygga ett berg i lera. Berget får se ut hur som helst. På berget bor det små figurer som har mycket att göra. Be barnen bygga figurerna och berget . När barnen har byggt en stund ska de berätta om sitt berg, ställ frågan, vem bor på ert berg? Vad gör figurerna på dagarna? Vad gör de på nätterna. Är de glada eller arga? Snälla eller farliga? mm. Anteckna deras saga knäpp ett kort på berget, figurerna och aktiviteterna,

Efteråt: *sätt sedan ihop text och bild och berätta sagan för barnen i samlingen.*

Övningen bygger på kommunikation och samhörighet . Barnen bygger något gemensamt och hittar på en gemensam historia.

BILAGA 4

Skattkarta

Ålder:4-5år

Gruppövning: 2 och 2

Material:

*Papper

*Kritor

* Valfritt objekt till sin skatt

Förberedelse:

Läs en bok om pirater och skatter så barnen får inspiration till sina skattkartor.

Genomförande:

Dela in barnen i grupper två och två. Barnen får sedan sätta sig i varsitt rum för att kunna diskutera ifred. Be barnen tillsammans komma på var de ska gömma skatten på förskolan kanske bakom leklådan eller under soffan, Barnen bestämmer sedan tillsammans vad de ska ha som sin skatt, och ritat sedan en skattkarta som leder till skatten, om skatten göms bakom lådan kan barnen rita av lådan + andra saker i rummet som gör att det blir lättare för de andra barnen att hitta skatten. Om de har svårt att komma på var de ska gömma skatten kan man följa med de, runt på förskolan och kolla efter ett lämpligt ställe . När barnen ritat klart kartorna och gömt sina skatter byter grupperna kartor med varandra och söker efter varandras skatter.

Efteråt:

Samla barnen och be dem visa vilka skatter de hittat och vart de hittat den.

Övningen bygger på kommunikation och samhörighet. Genom ett gemensamt beslut om de ska ha som skatt och vart skatten skall gömmas, har de byggt upp en samhörighet.

BILAGA 5

Vad föreställer fläcken på pappret?

Gruppövning: två och två
Ålder:4-5år

Material:

- *valfri flytande färg
- *A4 el A3 Papper
- *Tuschpennor
- *Rörliga plastögon eller pärlor

Förberedelse:

Samla barnen och ta fram papper och flytande färg. Droppa en droppe färg på pappret vinkla pappret fram och tillbaka så att färgen sprids ut. Fråga barnen vad fläcken föreställer. Barnen kanske säger en katt. När fläcken torkat ritas man dit ögon, näsa och mun på katten.

Genomförande:

Dela in barnen i grupper t ex två och två. Be det ena barnet droppa en droppe färg på pappret, och be det andra barnet att vinkla pappret fram och tillbaka, upp och ner så fläcken sprids ut. Barnen diskuterar sedan fram tillsammans vad bilden föreställer, och målar sedan dit ögon näsa och mun, alternativt klistrar dit pärlor eller rörliga plastögon.

Alternativ:

Barnen blåser ut färgen på pappret med ett sugrör.

Efteråt:

Bilderna sätts upp på väggen.

Övningen byggs på kommunikation och samhörighet. Genom att ta gemensamma beslut.

BILAGA 6

Geometri

Gruppövning: Två och två
Ålder:4-5år

Material:

*Färgat papper

*Sax

*Lim

*Vitt A4 el A3 Papper.

Förberedelse:

Klipp pappret i rektanglar, trianglar, fyrkanter, cirklar stora och små . Samla barnen och visa upp någon av figurerna, fråga vad det är för figur du håller i . Fråga barnen om man kan sätta ihop två figurer, och få en ny figur.(t.ex. ett hus av fyrkanten och triangeln)Visa dem om de inte förstår hur de ska tänka.

Genomförande:

Barnen grupperas två och två. De får ett A4 el A3 papper och några geometriska figurer. Be barnen tillsammans fundera på om de kan göra nya figurer av de geometriska figurerna. När barnen kommit på en ny figur limmar de dit den på det vita A4 pappret

Efteråt:

Be barnen visa upp sina bilder och tala om vilka nya figurer kommit på .

Övningen bygger på kommunikation och samarbete.

BILAGA 7

Hemlig målning

Gruppövning: två och två
Ålder 4-5år

Material:

*Limstift

*Sand

*A4 papper

*Underlag att rita på t ex en plywood skiva.

Förberedelse:

Övningen kan utföras utomhus vid sandlådan eller alternativt ta in sand från sandlådan .
Ta fram A4 papper, limstift och samla barnen. Barnen delas in i grupper 2 och 2. Tala om för barnen att de ska göra en hemlig målning.

Genomförande:

Be barnen rita en teckning tillsammans med varsitt limstift, men samma papper. Efter en stund frågar du barnen om de ritat klart teckningen, om de har det så be dem ta lite sand i handen och strö det på pappret. Vinkla pappret så att överbliven sand rinner av. Nu har den hemliga målningen trätt fram.

Alternativ:

Barngrupperna ritas som tidigare på samma papper, men den här gången byter de papper med varandra innan sanden strös på.

Efteråt:

Sätt upp bilderna på väggen, be barnen berätta vad de ritat och hur de gjorde.

Övningen bygger på kommunikation

BILAGA 8

Resultat av Samarbetsövningar Geometri

Flickor

Pojkar

Färgövningen

Flickor (En fågel)

Pojkar (En björn)

Färgövning

Flickor (En mus)

Pojkar (en vagn)

BILAGA 9

Intervju

Bild

*Är bild ett viktigt ämne i förskolan? Varför?

*Vad kan man använda ämnet bild till?

Övningarna

*Vad anser ni om mina övningar? Vilka fungerade bra? Vilka fungerade inte bra? Varför?

*Kommunicerade barnen med varandra under övningen? Hur

*Hjälpte barnen varandra under övningarna?

*Anser ni att dessa övningar går att använda som en konfliktlösning, när barnen har svårt att kommunicera med varandra? Varför? Varför inte?

*Tänker ni fortsätta använda er av dessa övningar? Varför? Varför inte?

*Vad tror ni om samarbetsövningar tidsmässigt, hinner man med dem i verksamheten? Vad prioriterar ni istället?